

Nota Dierenwelzijn

'De beschaving van een volk is te meten aan de mate van respect waarmee ze met hun dieren omgaan'

Mahatma Gandhi (1869-1948)

Inhoudsopgave

	Blz.
1 Inleiding	4
1.1 Waarom een nota Dierenwelzijn?	4
1.2 Wat is dierenwelzijn?	5
1.3 Visie	6
2 Huisdieren	7
2.1 Honden	7
2.2 Katten	8
2.3 Paarden	9
2.4 Schuilstallen	10
2.5 Opvang zwervende (huis)dieren	11
2.6 Opvang huisdieren bij gedwongen huisuitzetting	11
2.7 Verwaarlozing en/of mishandeling van dieren	11
3 In het wild levende dieren	13
3.1 Bestemmingsplannen	13
3.2 Verkeer	13
3.3 Beheer openbare ruimte	14
3.4 Beheer bos en buitengebied	15
3.5 Sportvisserij	16
3.6 Ongediertebestrijding	17
4 Dierenwelzijn en de relatie met andere beleidsterreinen	18
4.1 Relatie tussen huiselijk geweld en dierenmishandeling	18
4.2 Sociale minima en huisdieren	19
4.3 Evenementen met dieren	20
4.4 Dolfinarium	21
4.5 Dieren in het rampenplan	21
4.6 Dierziekten	21
5 Gesubsidieerde en uitvoerende organisaties met betrekking tot dierenwelzijn	22
5.1 Budgetten	22
5.2 Dierencentrum De Ark	22
5.3 Dierenambulance Ermelo / Harderwijk	23
5.4 Kinderboerderij De Dierenweide	24
6 Overzicht van de aanbevelingen	25
7 Bronnen	27
7.1 Literatuur	27
7.2 Websites	27
Bijlage: Wettelijk kader	28

1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vragen waarom deze nota is opgesteld, wat er wordt verstaan onder dierenwelzijn en hoe de gemeente Harderwijk dit inpast in haar beleid.

1.1 Waarom een nota Dierenwelzijn?

Dierenwelzijn kan niet los worden gezien van mensenwelzijn. Gezelschapsdieren zijn niet meer weg te denken uit de tegenwoordige samenleving. In Nederland heeft 57% van de gezinnen in 2010 één of meer huisdieren. Uit verschillende onderzoeken is gebleken dat het hebben van een gezelschapsdier een positieve invloed kan hebben op de geestelijke en lichamelijke gezondheid van de eigenaar. Dieren verrijken het leven van veel mensen, geven afleiding, nodigen uit tot zorg en maken het makkelijker om contacten met de medemens aan te gaan.

In het buitengebied en in de kinderboerderij bevinden zich landbouwhuisdieren met een economische, educatieve, recreatieve en sociale functie. De landbouwhuisdieren worden voor de hobby en bedrijfsmatig gehouden.

Een onbekend aantal dieren, maar alle soorten bij elkaar de grootste groep, wordt gevormd door in het wild levende dieren. Van deze dieren is er ook een aantal waar mensen hinder of overlast van ondervinden. De beheersing of bestrijding daarvan moet, waar mogelijk, op een diervriendelijke manier worden uitgevoerd.

Tegenover al deze dieren hebben wij als mens verplichtingen en daarbij heeft een ieder zijn eigen verantwoording. Dieren dienen met respect behandeld te worden en dieren mogen niet nodeloos in hun welzijn worden benadeeld. Dat geldt zowel voor gezelschapsdieren, de landbouwhuisdieren als voor in het wild levende dieren.

Het welzijn van dieren is een thema dat veel mensen na aan het hart ligt, ook in de gemeente Harderwijk. Daar staat tegenover dat burgers en overheden te maken hebben met de gevolgen van de economische crises waardoor er soms minder geld beschikbaar is voor het welzijn van de dieren. Het is een uitdaging voor alle betrokkenen om met de beperkte middelen toch een zo optimaal mogelijke leefomgeving te creëren voor de dieren.

Dieren vormen een belangrijk deel van onze samenleving en welzijn van de dieren is een kwestie van beschaving. Daarom neemt het bestuur haar verantwoordelijkheid door een beleid te voeren dat ook rekening houdt met welzijn van de dieren.

Het college van B en W heeft daartoe in het college programma 2010 - 2014 opgenomen aandacht te blijven houden voor dierenwelzijn (Dierenambulance, De Ark en de Dierenweide) en het gemeentelijk beleid ten aanzien van dierenwelzijn op te stellen in de vorm van een nota.

Ook de Structuurvisie Harderwijk 2031 heeft ons “op het spoor gezet” van de nota dierenwelzijn.

In het ontwikkelspoor 'Zorgzame stad' wordt gestreefd naar “een zorgzame stad waar omzien naar elkaar vanzelfsprekend is en waar zorg een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid is”. Het omzien naar elkaar wordt in deze nota breder getrokken naar hoe wij omgaan met dieren. Daarnaast zijn er diverse relaties te leggen tussen problematiek in de samenleving en dierenwelzijn. Hierop wordt ingegaan in hoofdstuk 4 *Dierenwelzijn en de relatie met andere beleidsterreinen*.

Onder het ontwikkelspoor 'Aantrekkelijke stad' vallen het bevorderen van een duurzame samenleving en het zorgvuldig omgaan met effecten van ruimtelijke ontwikkelingen op het milieu. Dierenwelzijn maakt hier deel van uit. Zo wordt er consequent rekening gehouden met beschermde diersoorten en vindt onderhoud (snoeien, kappen) van het groen buiten het broedseizoen plaats. Dit komt aan de orde in hoofdstuk 3 *In het wild levende dieren*.

1.2 Wat is Dierenwelzijn?

Dierenwelzijn gaat over de kwaliteit van het leven zoals het door het dier wordt ervaren. Een goed welzijn betekent voor dieren, dat er voldaan wordt aan de natuurlijke behoeftes van het dier. Gedrag en gezondheid geven belangrijke signalen af over hoe het met het welzijn gesteld is. Goede huisvesting en voeding zijn basisvoorwaarden om dierenwelzijn te optimaliseren. Kennis over de biologie van het dier is nodig om te weten wat het dier nodig heeft en hoe het functioneert. Alleen dan zijn signalen van niet-welzijn of juist van positief welzijn te herkennen.

In het EU-project Welfare Quality is een Europees gedragen systematiek voor het meten van dierenwelzijn ontwikkeld, grotendeels op basis van kenmerken van en metingen aan dieren. Deze systematiek borduurt voort op de vanuit praktische overwegingen veel gehanteerde ‘vrijheden voor het dier’ (five freedoms):

Een dier is:

- vrij van dorst, honger en ondervoeding;
- vrij van fysiek en thermaal ongerief (het te krap, nat, droog of te warm of te koud hebben);
- vrij van pijn, verwonding en ziektes;
- vrij van angst en chronische stress, en
- vrij om natuurlijk gedrag te vertonen

Het raamwerk van Welfare Quality gaat uit van vier klassen en in totaal twaalf welzijncriteria;

Welfare Quality klassen	Welfare Quality criteria
Goede voeding	Afwezigheid van chronische honger of overvoeding Afwezigheid van langdurige dorst
Goede huisvesting	Comfortabel rusten Comfortabel klimaat Bewegingsvrijheid
Goede gezondheid	Afwezigheid van verwondingen Afwezigheid van ziekten Afwezigheid van ongemak veroorzaakt door ingrepen

Normaal gedrag

Expressie van sociaal gedrag

Expressie ander soortspecifiek gedrag

Goede mens-dier relatie

Positieve emotionele toestand

Deze criteria betreffen een vaststaand begrippenkader dat wordt gehanteerd in onderzoeksliteratuur en overheidspublicaties, en vormen de basis voor het dierenwelzijnsbeleid in de gemeente Harderwijk.

1.3 Visie

De visie op dierenwelzijn vanuit de gemeente kent twee uitgangspunten;

1. Beleid en uitvoering van en door de gemeente Harderwijk vinden plaats volgens landelijke wetgeving en richtlijnen.2. De gemeente Harderwijk maakt keuzes om; waar mogelijk het dierenwelzijn mee te nemen in haar besluiten; de bewustwording van dierenwelzijn bij de burger te bevorderen; de samenwerking tussen de lokale instanties ten aanzien van het dierenwelzijn te bevorderen; en voorwaarden te scheppen voor een gezond leefklimaat voor alle dieren.

2 Huisdieren

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op situaties specifiek voor de huisdieren die het meest gehouden worden en waar de gemeente Harderwijk een rol kan vervullen als het gaat om dierenwelzijn; hond, kat en paard. De opvang van zwerfhuisdieren komt aan bod waarbij Stg. Dierenambulance Ermelo / Harderwijk en De Ark een belangrijke rol spelen. Tot slot wordt ingegaan op mishandeling van de dieren, het landelijk meldpunt en welke instanties hier tegen optreden.

2.1 Honden

Een hond is voor veel mensen een deel van het gezin, een huisgenoot met wie je dagelijks optrekt. Voor hen betekent een hond gezelligheid, vriendschap en contact met andere mensen. Maar niet iedereen houdt van ze en honden kunnen ook overlast veroorzaken. In de gemeente Harderwijk zijn begin 2013 ongeveer 3.000 geregistreerde honden. Zij maken, net als de mensen, gebruik van de openbare ruimte. Om dit gebruik in goede banen te leiden beschikt de gemeente over een vastgesteld hondenbeleid met regels over losloop- en uitlaat gebieden.

Keuzes

In de APV (Art. 2:57 t/m 2:59) is bepaald aan welke verplichtingen een hondenbezitter op straat dient te voldoen. In de “Hondenwijzer” die door de gemeente in 2012 is opgesteld en op de internetpagina van de gemeente, is alles over het gemeentelijk hondenbeleid en overige informatie terug te vinden. De “Hondenwijzer” wordt uitgereikt aan nieuwe bewoners van de gemeente en is in 2012 verspreid onder hondenbezitters in onze gemeente.

Losloop- en uitlaatgebieden.

Eén van de basisbehoeften van honden is om buiten te kunnen lopen en rennen. Honden mogen in Harderwijk, onder toezicht van hun baasjes, vrij rennen en spelen in de diverse hondenuitlaatrekken, losloopgebieden en het Strokkelbos. De hond dient te allen tijden wel onder appèl te zijn. In weilanden of op andere privé terreinen mag de hond alleen loslopen met toestemming van de eigenaar van de grond.

De uitlaastroken en losloopgebieden liggen verspreid over Harderwijk en Hierden. Ze zijn aangegeven op wijkkaarten die terug te vinden zijn in de Hondenwijzer en op de internetpagina van de gemeente Harderwijk.

Aanbeveling

Het gemeentelijk hondenbeleid continueren en hierover blijven communiceren via de verschillende media en de “hondenwijzer”.

Bijtincidenten

Na een bijtincident in de gemeente Putten in oktober 2012, wat veel emoties losmaakte, staat het onderwerp “agressieve honden” weer volop in de belangstelling. Recent heeft Staatssecretaris Dijkema de Tweede Kamer laten weten dat zij het beleid voor de omgang met agressieve honden nader gaat bekijken. Ze belooft voor de zomer met een brief te komen waarin zij aangeeft of zij aanpassing van het beleid nodig acht. Ze zal bezien of er aanvullende maatregelen nodig zijn om het aantal bijtincidenten te verminderen en tegelijkertijd het onnodig doden van honden te voorkomen.

Keuze

De gemeente Harderwijk wacht met belangstelling de brief en de eventuele maatregelen van de staatssecretaris af. De gemeente heeft de overtuiging dat veel leed en overlast kan worden voorkomen door een goede training van hond en baasje. Indien er toch sprake is van “een gevaarlijke hond”, is Artikel 2:59 uit de APV van toepassing waarin bepaald wordt aan welke regels de eigenaar of houder zich heeft te houden. Incidenten staan op zichzelf en dienen ook per incident beoordeeld te worden.

Aanbeveling

Middels voorlichting wijzen op de consequenties van de aanschaf van een hond en op de mogelijkheid tot het volgen van gedragscursussen in verband met, onder andere, de veiligheid op straat.

2.2 Katten

Net als de hond kan de kat als gezelschapsdier zijn eigenaar veel plezier bezorgen. De eigenaar van de kat heeft ook de zorgplicht. Voor de kat geldt net als voor de hond dat zijn gedrag in de openbare ruimte aanvaardbaar moet zijn. Sproeien, poepen en krabben zijn voor katten manieren om te communiceren, het betreft dus normaal (territoriaal) gedrag. Het is aan de eigenaar om te zorgen dat dit gedrag geen overlast aan derden bezorgt.

Volgens cijfers van de dierenbescherming komen er in Nederland jaarlijks ca. 35.000 zwerv- en afstandskatten in het asiel terecht. Hoeveel zwervkatten Harderwijk precies telt is moeilijk aan te geven, er worden geen tellingen bijgehouden of stelselmatig vangacties georganiseerd. Verwilderde katten zijn katten die niet of nauwelijks in contact komen met mensen. De katten leven vaak in groepen rondom plaatsen waar voedsel te vinden is. Denk aan campings, industrieterreinen met bijvoorbeeld een visgroothandel of gewoon plaatsen waar mensen de katten voeren. Het wegvangen van een dergelijke groep katten heeft weinig of geen zin. Omdat de voedselbron blijft bestaan, zullen daar binnen de kortste tijd weer nieuwe katten komen en de verwilderde katten zijn nauwelijks herplaatsbaar. Dierencentrum De Ark en de dierenbescherming werken in dit geval vaak samen. In 2012 zijn er 75 zwervkatten door Stg. Dierenambulance Ermelo / Harderwijk naar De Ark gebracht. De katten worden gevangen, gecastreerd en weer teruggezet op de plek waar ze vandaan komen. Door het castreren en steriliseren van de katten, neemt de groep met de tijd in aantal terug.

Aanbevelingen

- Door middel van voorlichting voorkomen dat er voedselbronnen zijn waar zwervkatten naar toe trekken.
- Door middel van voorlichting stimuleren dat katten zoveel mogelijk gesteriliseerd worden.

2.3 Paarden

In Nederland worden ongeveer 400.000 paarden gehouden. De dieren staan hoog aangeschreven in onze maatschappij. Men spreekt van 'edele dieren' en beschouwt ze als trouwe, respectabele metgezellen. Toch krijgen ze niet altijd de verzorging die ze nodig hebben. Ze worden soms aan hun lot overgelaten, staan alleen op een modderig weilandje of in een donkere boxstal op misschien dat ene moment na, dat de eigenaar ze komt voeren of een stukje komt rijden. Paarden en pony's zijn groepsdieren die van nature het grootste deel van de dag 'wandelen' op zoek zijn naar voedsel. Gedurende 23 uur per dag in een gesloten box verblijven is dus niet de bedoeling en het niet in de buurt hebben van een soortgenoot is voor een paard een regelrechte kwelling. Volgens de Dierenbescherming ontstaat paardenleed in veel gevallen niet door bewuste verwaarlozing, maar door gebrek aan kennis bij de eigenaar over de verzorging. Of- en hoe vaak er sprake is van dit soort dierenleed in de gemeente Harderwijk is niet bekend.

De Sectorraad Paard (SRP), een sinds 2007 zelfstandige stichting die de nationale en internationale belangen van de paardensector behartigt, heeft in 2009 het "Plan van Aanpak Welzijn in de Paardenhouderij" uitgebracht en aangeboden aan de toenmalige minister van LNV. Het plan van aanpak onderscheidt zes aandachtsvelden: huisvesting, voeding, training en hulpmiddelen, transport, fokkerij en daarnaast paraveterinaire en complementaire beroepen. Voor elk aandachtsveld zijn in het plan beleidsvoornemens, plannen voor nadere analyse en onderzoek en concrete acties aangegeven om het dierenwelzijn te bevorderen.

Keuze

De gemeente Harderwijk staat achter het "Plan van Aanpak Welzijn in de sector Paardenhouderij"¹ van het ministerie van EL&I en de SRP en beschouwt het beleid van de SRP als norm voor het welzijn

¹ <http://www.sectorraadpaarden.nl/uploads/plan-van-aanpak-welzijn-in-de-sector-paardenhouderij.pdf>

van het paard.

Aanbeveling: Door middel van voorlichting op o.a. de gemeentelijke website de paardenhouders wijzen op de uitgangspunten van De sectorraad Paard¹.

2.4 Schuilstallen

Een wei met soortgenoten of andere diersoorten voorziet in een essentiële behoefte van landbouwhuisdieren. Weidegang is goed vanuit het oogpunt van dierengezondheid, maar ook vanuit het oogpunt van dierenwelzijn. Onderzoek heeft aangetoond dat dieren die veel kunnen bewegen en de hele dag door kunnen grazen, minder gezondheidsklachten hebben en bovendien vrij zijn van stereotiep gedrag.

Lang niet alle kleinschalige houders van paarden, ezels, schapen of geiten hebben hun dieren direct bij huis lopen, maar verderop in een weiland. Hoewel deze dieren het hele jaar door buiten kunnen blijven, is enige vorm van beschutting min of meer wel noodzakelijk. Zodra er veel regen of hagel valt, of de zon onbarmhartig schijnt, is het voor dieren in een wei zonder schuilmogelijkheid geen pretje. Door veranderingen in het klimaat -hogere temperaturen, zeer natte periodes in zomer en winter- zien steeds meer houders het welzijn en de gezondheid van hun dieren in het geding komen. Als er geen schuilmogelijkheid is voor de dieren zouden ze bij wisselvallige weersomstandigheden “naar huis” gehaald moeten worden en komen ze op stal te staan, langer dan goed voor ze is.

Aanbeveling

Een schuilstal in de weide biedt uitkomst. Aanbevolen wordt de regels voor het bouwen van een schuilstal in het buitengebied te versoepelen door aanpassing van het bestemmingsplan “Buitengebied” (dat zich momenteel nog in de ontwerpfase bevindt).

2.5 Opvang zwerfende (huis)dieren

Elke gemeente heeft de wettelijke verplichting om alle huisdieren die vermoedelijk een eigenaar hebben gehad, voor tenminste veertien dagen opvang te verlenen en te laten verzorgen. De gemeente Harderwijk regelt de opvang van zwerfdieren door middel van een overeenkomst met Dierencentrum De Ark.

In de overeenkomst is onder andere opgenomen dat De Ark zorg draagt voor het vervoer van de dieren. Daarbij wordt samengewerkt met Stichting Dierenambulance Ermelo / Harderwijk. De Ark heeft zich verplicht de opgevangen dieren binnen het wettelijk kader (o.a. het Honden en Kattenbesluit) te vervoeren, te huisvesten en medisch te (doen) verzorgen. De in bewaring genomen dieren zullen alle wettelijke verplichte vaccinaties ontvangen en (voor zover nodig) geïdentificeerd en geregistreerd worden d.m.v. elektronische identificatie in de vorm van een chip. Dieren die specialistische opvang behoeven worden door het asiel zo snel mogelijk naar betreffende specialistische opvang gebracht.

2.6 Opvang huisdieren bij gedwongen huisuitzetting

Als gevolg van de Algemene Wet Bestuursrecht, Artikel 5:29 en 5:30 heeft de gemeente de opslagplicht van dieren, die bij huisontruimingen en huisuitzettingen worden aangetroffen, eveneens onder gebracht bij Dierencentrum De Ark.

Het asiel draagt gedurende de opslagtermijn zorg voor vervoer en opvang van de dieren in een daartoe geschikte opvang. Na deze periode kan de gemeente toestemming verlenen om de dieren te herplaatsen, tenzij schriftelijk een kortere termijn is overeengekomen.

2.7 Verwaarlozing en/of mishandeling van dieren

Dierenmishandeling en/of verwaarlozing van huisdieren komen helaas vaker voor dan gedacht. In de praktijk schort het nog wel eens aan de huisvesting, de voeding en de (medische) verzorging van de dieren, als ook aan de manier waarop er met de dieren wordt omgegaan. Daarbij is er lang niet altijd sprake van kwade opzet, maar mishandeling en verwaarlozing zijn misdrijven op basis van artikel 36, lid 1 en 2 en artikel 37 van de GWWD (zie bijlage "wetgeving").

Voor een dier in nood, of voor een melding van dierenmishandeling en/of -verwaarlozing, is het landelijke meldpunt "144, red een dier" in het leven geroepen. Dit meldpunt is ondergebracht bij een expertisebureau van het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD). Speciaal opgeleide politiemensen beoordelen de meldingen en sturen zo nodig het regionale politiekorps op een dier in nood af. Ook

kunnen zij een dierenambulance of gespecialiseerde diensten als de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID, voor gezelschapsdieren) en de nieuwe Voedsel en Waren Autoriteit (nVWA, voor bedrijfsdieren) inschakelen.

Inmiddels (feb. 2013) hebben in Nederland 160 agenten de opleiding tot “animal cop” gevolgd. De “animal cop” is in het leven geroepen door het vorige kabinet, gericht op het voorkomen en opsporen van dierenmishandeling en -verwaarlozing. Het plan om eind 2014 500 dierenagenten op de been te hebben, is inmiddels teruggedraaid. Ook wordt de functie een neventaak, terwijl het in eerste instantie de bedoeling was dat ze fulltime de strijd aan zouden gaan met dierenleed.

Dierverwaarlozing bij landbouwhuisdieren is eveneens onacceptabel. Hiervoor is het Vertrouwensloket Welzijn Landbouwhuisdieren (www.preventiedierverwaarlozing.nl) ingesteld. Bij het Vertrouwensloket kan iedereen terecht met vragen en meldingen over verwaarlozing bij landbouwhuisdieren. Het gaat om bedrijfsmatig gehouden runderen, varkens, schapen, geiten en kippen. Dit loket is een initiatief uit de veehouderijsector en bedoeld om het aantal gevallen van verwaarlozing tot een minimum te beperken. Vroegtijdig hulp bieden aan een veehouder kan dierenverwaarlozing helpen voorkomen.

Wanneer er bij de gemeente een melding binnenkomt over mogelijke misstanden zoals mishandeling of verwaarlozing wordt over het algemeen de melding doorgegeven aan de wijkagent. In het geval dat de algemeen controleurs zelf misstanden aantreffen zullen zij de eigenaren erop aanspreken en zo nodig de wijkagent of de bijzondere opsporingsambtenaar inschakelen. De Boa's hebben een verdergaande bevoegdheid (domein 2) dan de algemeen controleur.

Aanbeveling

Beide meldpunten bekend maken bij de burgers van Harderwijk door o.a. ze te vermelden op de gemeente-website.

3 In het wild levende dieren

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het welzijn van de dieren die in de vrije natuur leven en waarmee de gemeente te maken krijgt bij inrichting en het beheer van de openbare ruimte. In dit hoofdstuk is ook aandacht voor het tegengaan van overlast dat veroorzaakt wordt door vrij levende dieren.

Bij inrichting en beheer van de openbare ruimte betreft de gemeente Harderwijk de belangen van de dieren nadrukkelijk. Door maatregelen van de gemeente, zoals nieuwe bedrijfsvestiging, woningbouw, wegaanleg, beheer gemeentelijke groenvoorzieningen, kunnen de in het wild levende dieren gemakkelijk in het nauw komen. De gemeente is verplicht zich te houden aan de van toepassing zijnde natuurwetgeving. Als de gemeente aan het werk gaat in de openbare ruimte, dan krijgt zij vooral te maken met de Flora- en faunawet die planten- en diersoorten beschermt. Op grond hiervan mogen bijvoorbeeld beschermde dieren niet opzettelijk worden verontrust of gedood. Het is daarom belangrijk, dat wanneer de gemeente plannen ontwikkelt voor ruimtelijke ingrepen of werkzaamheden in het kader van het gemeentelijke beheer, vooraf goed wordt beoordeeld of er mogelijke nadelige consequenties zijn voor beschermde inheemse soorten en individuele dieren. Dit kan inhouden dat er een Milieu Effect Rapportage (MER) wordt opgesteld.

3.1 Bestemmingsplannen

De gemeente moet bij het opstellen van een bestemmingsplan alle relevante belangen inventariseren en deze belangen tegen elkaar afwegen. Eén van die belangen is de bescherming van dieren (soorten conform Flora- en faunawet en individuele dieren conform de Gezondheids- en welzijnswet) die in het plangebied voorkomen. Ook motieven als natuurontwikkeling (groeninrichting) en bescherming van leefgebieden (faunabeheer) spelen daarbij een rol.

3.2 Verkeer

Bescherming van dieren tegen het verkeer, werkt natuurlijk ook vice versa. Overstekend wild of loslopende honden brengen zichzelf, maar ook de weggebruikers in gevaar. De gemeente Harderwijk

vindt (verkeers-) veiligheid voor mens en dier van groot belang. Met oog op de veiligheid is op de N302 een varkenskerend raster en een wildsignalerings-systeem aangelegd. Dit systeem attendeert automobilisten op de aanwezigheid van groot wild in de nabijheid van de wildwissel-stroken. Op deze plaatsen is er een adviessnelheid van kracht. Ook zijn er op een tweetal plaatsen kleinschalige wildpassages gemaakt (buizen onder de weg door).

Keuze

Mede ter bescherming van de dieren in het wild is in artikel 5:33 van de Harderwijkse APV bepaald dat het in principe verboden is binnen voor publiek toegankelijke natuurgebieden, parken of plantsoenen te rijden of zich te bevinden met een motorvoertuig, een bromfiets, een fiets of een paard. Voor de honden zijn veilige losloopgebieden aangewezen en de uitlaatrekken zijn voorzien van een hekwerk.

3.3 Beheer openbare ruimte

Als beheerder van de openbare ruimte (parken, plantsoenen, wegen en overig openbaar groen) heeft de gemeente te maken met de dieren die in de openbare ruimte leven. De gemeente moet bij het uitvoeren van de beheertaken voldoen aan de algemene zorgplicht van de Flora- en faunawet en tevens alle verbodsbepalingen in acht nemen. De VNG heeft in samenwerking met de vereniging Stadswerk¹ in het kader van de Flora- en faunawet een gedragscode geformuleerd.

De gemeente Harderwijk heeft de gedragscode uitgewerkt in de "Leidraad voor de implementatie en toepassing van de Gedragscode Groenbeheer en Groenvoorzieningen" (juli 2011).

De gemeente Harderwijk heeft een eigen "groendienst" die in het kader van het beheer gemeentelijke groenvoorziening nadrukkelijk bezig is met (in het wild levende) dieren te beschermen. Zo gaan alle medewerkers die te maken hebben met "groen" op cursus Flora- en faunawet en is bovengenoemde leidraad de basis voor de werkprotocollen en werkinstructies.

Wat betekent dit in de praktijk?

- ❖ Werkperioden worden aangepast om kwetsbare periodes te vermijden, zoals het broedseizoen van vogels, voortplanting van amfibieën of winterrust van vleermuizen.
- ❖ Er mogen geen bomen en struiken worden gekapt of gesnoeid als hiermee het broeden of het nestelen van vogels wordt verstoord.
- ❖ Maaien van riet langs het Wolderwijd en het maaien van bermen vindt gefaseerd plaats zodat er vluchtroutes en schuilplekken blijven voor de dieren.

¹ Stadswerk is de vereniging voor mensen die actief zijn op gebied van de leefomgeving, ongeacht hun achtergrond, zowel jong als ervaren. Leden zijn organisaties (zowel lagere overheden, advies- en onderzoeksbureaus, universiteiten en hogescholen) en individuele professionals. Stadswerk is ook gesprekspartner voor rijksoverheid, zusterorganisaties en bedrijfsleven.

- ❖ Onkruidbestrijding volgens de DOB¹.
- ❖ Voorkomen van insporing en bodemverdichting door bijvoorbeeld zware machines op natte grond.
- ❖ Ecologisch bermbeheer.
- ❖ Door de keuze van de juiste werkrichting kan worden voorkomen dat fauna opgesloten raakt en niet weg kan vluchten, bijvoorbeeld door in een bos niet naar wegen toe te werken, maar er van af.
- ❖ Medewerkers hebben kennis van / toegang tot de opgestelde lijsten met beschermde soorten

Keuze

Bij het beheer van de openbare ruimte wordt veel gedaan wordt om de belangen van dieren bij beheer werkzaamheden te waarborgen. Ook bij incidentele situaties staat het welzijn van de dieren, als het even kan, voorop. Te denken valt daarbij aan het “verhuizen” van de ganzen aan de boulevard toen die voor overlast zorgden en het diervriendelijk leeghalen van de vijver en het verplaatsen van de vissen uit de vijver in Wittenhagen.

3.4 Beheer bos- en buitengebied

De handhaving en toezicht in de natuur in het buitengebied vindt plaats vanuit De Stichting Groennetwerken (SGN). Het netwerk bestaat uit provincie, gemeenten, politie, Kon. Marechaussee, Boa's, flora- en faunabeheerders van onder andere Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en het Gelders Landschap.

De SGN zorgt ervoor dat er intensief wordt samengewerkt bij de handhaving, maar ook op het gebied van voorlichting en preventie. Bezoekers zijn zich lang niet altijd bewust van de kwetsbaarheid van de dieren die in de natuur leven en worden hierop gewezen als dat nodig is.

Ondanks de beschermde maatregelen worden toch regelmatig in het wild levende, dieren doodgereden. Dit zijn voornamelijk reeën, edelherten en wilde zwijnen. Als er een aanrijding heeft plaatsgevonden, dan wordt door de meldkamer van de politie een faunabeheerder opgeroepen. Deze vakkundige mensen zijn aangesloten bij de Stichting Groennetwerk (SGN). Zij hebben een speciaal verlof om deze dieren te mogen vervoeren en tevens gewonde dieren uit hun lijden te verlossen. Is het gewonde dier gevluht, dan zorgt de faunabeheerder er voor dat het gewonde dier wordt opgespoord. Dit wordt met behulp van een speciaal getrainde zweethond gedaan.

De inzet van deze gecertificeerde hond is om te voorkomen dat een gewond dier dagen ligt te creperen in het bos. Het dode dier wordt vervolgens door de faunabeheerder afgevoerd of achtergelaten in het bos als biomassa.

Aanbeveling

Door middel van o.a. de gemeentelijk website bekend maken hoe het beste kan worden gehandeld als er wild wordt aangereden.

Er zijn twee vormen van “jacht”; ‘jacht’ en ‘beheer en schadebestrijding’. Bij de jacht zijn er vijf bejaagbare diersoorten: haas, fazant, wilde eend, konijn en houtduif. De jacht vindt plaats met toestemming van de grondgebruiker en een geldige jachtake. Er vindt geen jacht plaats in Natura 2000 gebieden. De jacht op gemeentelijke gronden is verpacht aan de Hierdense jagersvereniging. Ook staan er soorten op de landelijke vrijstellingslijst als de kauw, kraai, konijn, vos, houtduif en de Canadese gans.

¹ Duurzaam Onkruid Beheer(DOB) methode is gericht op een effectieve onkruidbestrijding tegen een redelijke kostprijs. Binnen DOB kan men kiezen voor verschillende bestrijdingsmethoden zoals mechanisch, thermisch of chemisch. Kiest men echter voor chemische onkruidbestrijding dan gelden een aantal regels die de afspoeling van herbiciden (onkruidverdelgers) naar het oppervlaktewater moeten tegengaan. Doel van de DOB methode is een bijdrage te leveren aan het realiseren en behouden van een goede waterkwaliteit voor mens en dier.

Hiertegen mogen alle wettelijke toegestane middelen worden gebruikt om de schade te beperken. Andere soorten worden geregeld in de F+F Wet. Op deze soorten is geen jacht toegestaan. Wel kan de provincie ontheffing verlenen tot afschot indien er schade wordt aangericht door de dieren, of voor andere regulerende maatregelen zoals het rapen van eieren, vangen met netten en kunstburchten. Het faunabeheer is door de provincie vastgesteld in het faunabeheerplan. Aan de hand van regelmatige tellingen wordt een afschotplan opgesteld. Het Beheer & schadebeperking is in Harderwijk verpacht aan de Harderwijkse Jagervereniging. Eén en ander wordt uitgevoerd volgens strikte regelgeving en procedures.

Aanbeveling

Om misverstanden en onbegrip te voorkomen is het goed bekendheid te geven aan hoe het faunabeheer is geregeld. Dit kan bijvoorbeeld op de open dagen die georganiseerd worden door Staatsbosbeheer, de jagersvereniging of door het Groennetwerk.

3.5 Sportvisserij

De Visserijwet (1963) en het Reglement voor de binnenvisserij (1985) zijn op alle soorten visserij van toepassing. Om als sportvisser te mogen vissen in de Nederlandse binnenwateren moet men in het bezit zijn van de zogenaamde VISpas.

Dit is een privaatrechtelijke basisvergunning sportvisserij die door hengelsportverenigingen wordt uitgegeven. Van het binnenwater waar men vist, moeten de visrechten van de beheerder c.q. eigenaar worden verworven. Dit zijn meestal de gemeenten of particuliere eigenaren en de instantie die de visrechten verwerft (pachten of huren) is meestal de plaatselijke hengelsportvereniging. De gemeente Harderwijk heeft een zesjarige overeenkomst met de hengelsportvereniging De Snoek voor het loop- en visrecht in de havens. Eén en ander wordt getoetst door de Kamer van Binnenvisserij (ministerie van EL&I).

Hengelsportvereniging De Snoek heeft een direct belang bij het wel en wee van de visstand en heeft, als visrechthebbende, een eigen verantwoordelijkheid en bevoegdheid voor het visserijbeheer, dat zo goed mogelijk moet aansluiten bij het visstandbeheer.

De Snoek heeft een team van controleurs dat bij alle stadswateren een oogje in het zeil houdt. Dit doen ze samen met twee sportvisserijopzichters (Buitengewoon Opsporingsambtenaar = Boa's) van de vereniging en de politie. De controleurs van De Snoek hebben een 'voorlichtende' taak en zij zorgen ervoor dat in voorkomend geval de juiste instanties worden geïnformeerd. De Boa's en de politie hebben een handhavingstaak.

De belangen van de sportvisserij en dierenwelzijn zijn in beginsel tegenstrijdig. Bij de sportvisserij kunnen vissen verwondingen oplopen bij het op het land brengen, verwijderen van haken, wegen en terugzetten. Dit is vooral het geval als er weerhaken worden gebruikt. Vast staat ook dat de vissen niet voor hun plezier uit het water worden gehaald. Dierenwelzijnsorganisaties stellen daarom dat sportvissen in strijd is met dierenwelzijn.

Ondanks, of juist vanwege de tegenstrijdigheid, zijn Sportvisserij Nederland, de Dierenbescherming en de Vissenbescherming zodanig georganiseerd dat zij op landelijk niveau met elkaar overleggen en afspraken maken. Zowel de rijksoverheid als de belangenvereniging hebben gedragscodes opgesteld om schade aan vissen zoveel mogelijk te beperken.

3.6 Ongediertebestrijding

De gemeente Harderwijk heeft een eigen ongediertebestrijdingsdienst. Bestreden worden onder andere ratten, muizen, wespen, mieren, vlooien, tapijtkevers en kakkerlakken.

Het beleid van de gemeente Harderwijk is erop gericht om ongedierte te bestrijden volgens de geldende wetgeving en richtlijnen. Dit zijn onder andere de Bestrijdingmiddelenwet en de Flora- en Faunawet. De medewerkers zijn allemaal opgeleid en in het bezit van de juiste kennis om de bestrijding te kunnen uitvoeren conform al deze verschillende wetten en regels. Dat houdt dus ook in dat de medewerkers op de hoogte zijn van beschermde soorten en deze ongemoeid zullen laten.

Op de gemeentelijke website staat informatie voor de burger, hoe te handelen bij overlast van ongedierte.

4 Dierenwelzijn en de relatie met andere beleidsterreinen

In dit hoofdstuk wordt een verband gelegd tussen dierenwelzijn en huiselijk geweld, minima, evenementen en calamiteiten.

4.1 Relatie tussen huiselijk geweld en dierenmishandeling

In januari 2009 verscheen het onderzoeksrapport "Cirkel van Geweld" van de Universiteit Utrecht, Departement Klinische en Gezondheidspsychologie and Adsearch. Dit onderzoek bestaat uit een literatuurstudie, een inventarisatie van toegepaste kennis, een enquête onder Nederlandse dierenartsen en een groot aantal interviews met sleutelpersonen.

Een aantal conclusies uit het onderzoeksrapport:

- ❖ 50,5% van de vrouwen die wegens mishandeling in een vrouwenopvangcentrum verblijven en een huisdier hebben, meldt dat hun huisdier ook is mishandeld.
- ❖ 30% van hen meldt dat zij hun vlucht hebben uitgesteld omdat zij bezorgd waren over de veiligheid van hun huisdier.
- ❖ Kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld, mishandelen twee tot drie keer vaker dieren dan kinderen die geen huiselijk geweld meemaken.
- ❖ Dierenmishandeling door jonge kinderen is een van de sterkste en vroegste diagnostische indicatoren voor gedragsstoornissen.
- ❖ Bij seksueel misbruikte kinderen is de kans dat zij dieren mishandelen zes keer groter dan bij niet-misbruikte kinderen.
- ❖ Chantage van partners of kinderen door bedreiging van hun huisdier komt soms voor in misbruiksituaties om hen tot meewerken of zwijgen te dwingen.
- ❖ Dierenmishandelaars zijn vaker betrokken bij andere (gewelds)misdrijven.

In februari 2013 is het onderzoeksrapport "Huiselijk geweld en dierenmishandeling in Nederland; een verkennend onderzoek naar de relatie tussen huiselijk geweld en dierenmishandeling onder vrouwelijke slachtoffers van huiselijk geweld" aangeboden aan de 2^e Kamer. Het onderzoek is uitgevoerd door Kadera in samenwerking met Universiteit Utrecht en de Hondenbescherming.

De bevindingen tonen aan dat een pleger van huiselijk geweld vaak ook het huisdier mishandelt, het huisdier als wapen inzet of als chantagemiddel gebruikt om een slachtoffer te manipuleren. Een derde van de mishandelde vrouwen (33 procent) rapporteert dat de (ex-)partner wel eens heeft gedreigd één van de huisdieren pijn te doen en ruim de helft (55 procent) verklaart dat de (ex-)partner het huisdier daadwerkelijk heeft pijn gedaan of gedood. Vaak heeft de dierenmishandeling over een periode langer dan zes maanden plaatsgevonden, met meer dan zes incidenten. Veelal betreft de mishandeling het slaan, schoppen of gooien van dieren, maar ook andere uitingsvormen zoals seksueel misbruik of verwaarlozing van het huisdier worden genoemd. Het blijkt dat kinderen, indien er sprake is van dierenmishandeling, in 60 procent van de gevallen getuige zijn geweest van het geweld. Ook uit dit onderzoek is ook gebleken dat vrouwen, kinderen en dieren langer in gevaarlijke, gewelddadige situaties blijven omdat de vrouwen hun huisdier niet achter kunnen of willen laten.

Uit de onderzoeksresultaten kan worden geconcludeerd dat er wel degelijk een relatie is tussen huiselijk geweld en dierenmishandeling. De bevindingen benadrukken de noodzaak tot samenwerking en verbinding in kennisuitwisseling, preventie en hulpverlening tussen organisaties die zich richten op de aanpak van huiselijk geweld en dierenwelzijnsorganisaties. Het is belangrijk dat men weet dat dierenmishandeling kan dienen als 'rode vlag' voor de aanwezigheid van huiselijk geweld. Maar ook andersom kan huiselijk geweld een signaal zijn dat de huisdieren mishandeld of verwaarloosd worden.

In 2009 is de taskforce “Huiselijk geweld en dierenmishandeling” opgericht. De voornaamste ambitie van de taskforce was op korte termijn in Nederland bekendheid geven aan de relatie tussen geweld tegen mensen en dieren en betrokken instanties met elkaar in contact te brengen. Op langere termijn (maar voor 2014) is één van de doelen gecombineerde opvangmogelijkheden te realiseren voor slachtoffers en hun huisdieren.

Aanbeveling

- Als gemeente een actieve rol spelen in het verbinden aan elkaar en monitoren van (in eerste instantie) coördinerende, betrokken organisaties zoals dierenbescherming en (lokaal) Steunpunt Huiselijk Geweld.
- Het signaleren bevorderen door kennis in deze onder de aandacht te brengen van werkers in de praktijk via met name het Sociaal Vangnet Overleg.

4.2 Sociale minima en huisdieren

Circa 200.000 huisdieren krijgen jaarlijks niet de zorg die ze zouden moeten krijgen, omdat hun baasje het geld er niet voor heeft. Dat blijkt uit een gezamenlijk onderzoek van de Dierenbescherming en de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD) onder huisdierenbezitters met een bijstandsuitkering (cijfers uit 2009). Gemiddeld 55 procent van de mensen met een bijstandsuitkering is in het bezit van één of meer huisdieren. Het gaat hier voornamelijk om honden en katten en in mindere mate om vogels, vissen en reptielen.

Huisdieren zijn voor minima vaak belangrijk omdat ze o.a. eenzaamheid helpen voorkomen en met een hond vaker contact wordt gelegd met andere mensen. De dieren kunnen echter ook ziek worden en als men niet in staat is voor het dier te zorgen, kan er veel leed voor mens en dier ontstaan. Door gebrek aan geld wacht men langer of stelt men vaker een dierenartsbezoek uit, zo blijkt uit het onderzoek. Gaat men eenmaal naar de dierenarts en blijkt dat de noodzakelijke behandeling te duur is, ziet men af van behandeling of kiest men ervoor het dier te laten euthanaseren.

Heldere voorlichting over kosten en consequenties van het hebben van een huisdier is volgens beide organisaties noodzakelijk. Gemiddeld kost een hond 1000 euro op jaarbasis en een kat 750 euro (calamiteiten niet meegerekend). De eigenaar van het huisdier is verantwoordelijk voor de gezondheid

en het welzijn van het dier. Als de financiële situatie dusdanig is dat het huisdier niet de goede zorg kan krijgen, is het soms in het belang van het dier geen hond of kat te nemen of afstand te doen.

Aanbeveling

Voorlichting over de kosten van een huisdier en zo nodig het afraden van de aanschaf daarvan, is in het belang van mens en dier. Deze voorlichting kan worden gegeven door de Sociale Dienst Veluwerand, Maatschappelijk Werk (Steunpunt financiën en schulden), door de gemeente zelf, en door het dierenasiel.

Sinds 15 januari 2007 bevindt zich in Rotterdam de eerste minima-kliniek van Nederland; de Minimax dierendokter. Deze dierenartspraktijk is ontstaan uit een samenwerking tussen de Gemeentelijke Gezondheids Dienst (GGD) en het Rotterdamse asiel Rijnmond. Inmiddels zijn er meerdere klinieken voor huisdieren van minima. De cliënten van deze instelling betalen na afloop van de behandeling een klein gedeelte van de daadwerkelijke kosten.

Er is ook een mogelijkheid het huisdier tegen een gereduceerd tarief te verzekeren tegen ziektekosten. Het Huisdierziekenfonds is een gesubsidieerde ziektekostenverzekering voor huisdieren. De verzekering kan tegen een zeer lage premie worden aangeboden omdat ideële instanties bereid zijn een deel van de premie te betalen en de uitvoerende dierverzekeraar de verzekering aanbiedt met een forse korting.

Aanbeveling

Bekendheid geven aan het bestaan van minima-klinieken en het huisdierziekenfonds. Ook hier ligt een taak voor SDV, maatschappelijk werk en de gemeente.

4.3 Evenementen met dieren

Bij evenementen met dieren vinden soms uitwassen plaats waarbij het dierenwelzijn in het geding is. Regels die van toepassing zijn op het welzijn van dieren bij evenementen komen uit landelijke wetgeving: m.n. de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (Gwwd) en de Flora- en faunawet. De rol van de gemeente is beperkt tot het al dan niet afgeven van een vergunning op basis van de APV. Omdat de Gwwd het welzijn van de dieren uitputtend regelt, heeft de gemeenteraad niet de bevoegdheid om dit aan te vullen. Het is dus niet mogelijk om in de APV de weigeringsgrond op te nemen "in het belang van het welzijn van de dieren". Het is wel mogelijk een vergunning voor een evenement met dieren te weigeren op basis van de geldende weigeringsgronden zoals de openbare orde en de openbare zeden.

Circussen vormen een speciale categorie van evenementen met dieren. Omdat wilde dieren in circussen niet of nauwelijks hun soorteigen gedrag kunnen vertonen en de training en het optreden van de dieren ook wel gepaard gaan met pijn, stress en angst, is er al gauw sprake van aantasting van het dierenwelzijn. Transport en huisvesting voldoen lang niet altijd aan de minimaal te stellen eisen.

Het kabinet Rutte 2 wil een verbod op wilde dieren in circussen. Het verbod is er op dit moment nog niet, maar zodra er wetgeving is vastgesteld, zal deze ook gelden in Harderwijk.

Over lokale verboden op bepaalde circussen zijn onlangs kamervragen gesteld. De minister heeft geantwoord dat een verbod op circussen met (wilde) dieren in de APV opnemen in strijd is met de Gemeentewet en gemeenten daarmee hun bevoegdheden te buiten gaan. Uitspraken van de Bestuursrechter in de Provincie Groningen en de Raad van State in het "proces Winschoten" bevestigen dat het verbieden of reguleren van circussen met dieren niet tot de gemeentelijke bevoegdheden behoort. Gemeenten kunnen slechts een beperkte invloed uitoefenen door, om reden van openbare orde en veiligheid, eisen te stellen aan de opstelling van de dierenverblijven.

Aanbevelingen

Het welzijn van de dieren komt het meest in het gedrang tijdens het reizen. Daarom zou het beter voor de dieren zijn als de circussen langer op één en dezelfde plek verblijven. In het vastgestelde beleid voor het evenemententerrein Parkweg wordt nu uitgegaan van twee speeldagen. Voorgesteld wordt om te onderzoeken of dat uitgebreid kan worden.

4.4 Het Dolfinarium

Sinds lange tijd is het Dolfinarium gevestigd in Harderwijk. Een park als het Dolfinarium valt qua regelgeving onder het Dierentuinenbesluit. In dit Besluit (onderdeel van de Gwwd), is bepaald dat dierentuinen een vergunning moeten hebben. Zo'n vergunning wordt verleend door de minister van EL&I als de dierentuin aan een reeks van eisen voldoet op het gebied van houden, huisvesten, verzorgen, beleidsprotocol en registratie. Of aan de eisen (blijvend) wordt voldaan beoordeelt de visitatiecommissie. Deze commissie bezoekt de dierentuin en vraagt vaak bij de toetsing hulp van onafhankelijke deskundigen.

4.5 Dieren in het rampenplan

Om veel menselijk en dierlijk leed te voorkomen is het belangrijk dat in het gemeentelijk rampen-beheersingsplan aandacht wordt geschonken aan (de redding van) dieren. Zo kan ook worden voorkomen dat mensen zelf hun huisdier gaan proberen te redden en daarmee in de problemen komen. Bovendien kunnen vluchtende dieren reddingsoperaties bemoeilijken. Het is daarom belangrijk dat er een draaiboek is waarin wordt afgestemd welke taken de verantwoordelijke personen en diensten hebben ten aanzien van de dieren in geval van een calamiteit. Daarbij is het van belang om in kaart te brengen waar dieren opgevangen kunnen worden die niet terug kunnen keren naar "huis".

Bij "kleine" incidenten en reddingsacties speelt de brandweer een rol. Bij grote calamiteiten / rampen is dat een taak (= deelproces) van de politie.

Aanbeveling

In samenwerking met de hulpdiensten onderzoeken of het aanbeveling verdient het bestaande rampenplan aan te passen.

4.5 Dierziekten

Vanuit de Europese Unie zijn richtlijnen opgesteld voor de bestrijding van dierziekten. Maatregelen hiervoor zijn opgenomen in nationale wetgeving. In Nederland is dat de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren. Ervaringen met uitbraken van dierziekten in de afgelopen jaren hebben er voor gezorgd dat er vanuit het ministerie een aantal crisishandboeken is gemaakt. Hierin is vastgesteld hoe de rijksoverheid handelt in geval van een uitbraak van dierziekten.

5 Gesubsidieerde en uitvoerende organisaties met betrekking tot dierenwelzijn

In dit hoofdstuk is een beschrijving opgenomen over de organisaties die, in het kader van het dierenwelzijn, subsidie ontvangen van de gemeente Harderwijk en hoeveel budget er beschikbaar is voor subsidie en uitvoering van de wettelijke taak "opvang zwerfdieren".

5.1 Budgetten

In de meerjarenbegroting 2013 – 2016 zijn door de gemeenteraad van Harderwijk voor 2013 de volgende budgetten beschikbaar gesteld:

- Incidentele kosten opvang zwerfdieren (vervoer, opvang en medische kosten)	€ 21.000,-
- Vaste vergoeding Dierencentrum De Ark	€ 31.500,-
- Stg. Dierenambulance Ermelo / Harderwijk	€ 856,-
- Stg. de Dierenweide	€ 16.700,-
- Kosten Hondenwijzer	€ <u>1.560,-</u>
 Totaal beschikbaar	 € <u>71.616,-</u>

5.2 Dierencentrum De Ark

Ruim 900 dakloze katten en honden worden per jaar in De Ark opgevangen. Zwerfdieren, dieren die zijn achtergelaten of dieren waarvan mensen afstand hebben gedaan omdat ze er niet meer voor kunnen zorgen om wat voor reden dan ook. Stichting Dierencentrum De Ark bestaat al ruim 40 jaar. Naast een aantal vaste medewerkers draait de stichting ook en vooral op vrijwilligers. De medewerkers beschikken over een opleiding Dierenverzorging en ook para veterinaire kennis is aanwezig.

Het werkgebied van De Ark bestaat uit Harderwijk, Ermelo, Nunspeet en Zeewolde. Op 15 februari jl. is met deze gemeenten een nieuwe overeenkomst afgesloten om de opvang voort te zetten.

Grotendeels gaat het om zwerfdieren die na een melding opgehaald worden door de dierenambulance en naar de Ark worden gebracht. In de Ark krijgen de dieren onderdak, voeding en is er uiteraard ook aandacht voor de medische verzorging. Alle honden en katten worden bij binnenkomst onderzocht, ingeënt, ontwormd en ontvlooid. De Ark is verplicht de gevonden dieren twee weken in opvang te houden, zodat de eventuele eigenaar de gelegenheid heeft zijn huisdier op te halen. Als het dier niet wordt opgehaald, zal De Ark zich inspannen om een passend tehuis te vinden. Belangrijk is dat gezonde dieren een tweede kans krijgen en dat huisdieren geen zwerfdieren worden. Daar ligt de maatschappelijk relevantie voor Dierencentrum de Ark en voor de gemeenten: dieren van de straat in verband met veiligheid en volksgezondheid, goede opvang en herplaatsing van huis- en zwerfdieren, betaalbare dierenartsen en educatie. De Ark werkt samen met de Dierenbescherming en Stg. Dierenambulance Ermelo / Harderwijk.

Aanbeveling

Aanbevolen wordt de overeenkomst met het dierencentrum De Ark te continueren.

5.3 Stg. Dierenambulance Ermelo / Harderwijk

Het doel van de stichting is:

1. In het algemeen het bevorderen van de relatie tussen mens, dier en maatschappij.
2. In de dagelijkse praktijk helpen en/of hulp inschakelen voor zieke en gewonde dieren.

Wat doet de Stg. Dierenambulance Ermelo / Harderwijk:

- ❖ Vervoer van een huisdier van en naar de dierenarts, indien de eigenaar daar zelf niet toe in staat is.
- ❖ Opsporing van een zoekgeraakt huisdier en terugbezorging van het dier.
- ❖ Vervoer van een overleden huisdier naar de dierenarts, het dierencrematorium Majesta (Swifterbant), de dierenbegraafplaats of destructie.
- ❖ Verhuur van een vangkooi voor zwervkatten en vervoer van een gevangen zwervkat naar het asiel.

In 2012 zijn er door Stg. Dierenambulance Ermelo / Harderwijk in de gemeente Harderwijk 85 honden vervoerd, 165 katten, 508 (water-) vogels, 35 konijnen, 36 egels en 14 andere dieren.

Aanbeveling

Stg Dierenambulance Ermelo / Harderwijk ontvangt jaarlijks een subsidie van de gemeente Harderwijk.

Aanbevolen wordt de subsidiëring, met in achtneming van de subsidieverordening, te continueren.

5.4 Kinderboerderij De Dierenweide

Kinderboerderijen hebben een belangrijke recreatieve, educatieve en sociale functie binnen een gemeenschap. Steeds meer kinderen raken onbekend met de functie en het gedrag van landbouwhuisdieren. Dit is een rechtstreeks gevolg van de verstedelijking van Nederland en de lager wordende toegankelijkheid van boerenbedrijven (wat dan weer een gevolg is van verscherpte regelgeving). Kinderen kunnen op de kinderboerderij al spelend de eigen aard van het dier ontdekken en leren om het dier naar zijn aard te behandelen. Het opbouwen van een goede relatie tussen mensen (kinderen) en dieren is van groot belang, omdat deze kinderen allemaal potentiële houders van dieren zijn. Het leren van respectvol omgaan met dieren betekent minder dierenleed in de toekomst. Geboorte en dood van de dieren en de relatie tussen mens en dier zijn belangrijke educatieve onderwerpen. Op een kinderboerderij is men ook bezig met sociale integratie en milieu. De dieren zijn hierbij het middel.

De Dierenweide is een kinderboerderij in de wijk Stadsweiden en stelt zich ten doel om de verhouding tussen mens en dier te bevorderen. Naast activiteiten op en rondom de wei organiseert de Dierenweide ook educatieve activiteiten. Zo ontvangt de Dierenweide jaarlijks een groot aantal groepen kinderen uit het basisonderwijs en wordt samengewerkt met andere organisaties waaronder de Hortus Centrum voor natuur en milieu en Careander.

Aanbeveling

Stg Dierenweide Harderwijk ontvangt jaarlijks een subsidie van de gemeente. Aanbevolen wordt de subsidiëring, met in achtneming van de subsidieverordening, te continueren.

6 Overzicht van de aanbevelingen

Honden

1. Het gemeentelijk hondenbeleid continueren en hierover blijven communiceren via de verschillende media en de “hondenwijzer”.
2. Middels voorlichting wijzen op de consequenties van de aanschaf van een hond en op de mogelijkheid tot het volgen van gedragscursussen in verband met o.a. de veiligheid op straat.

Katten

3. Door middel van voorlichting voorkomen dat er voedselbronnen zijn waar zwervkatten naar toe trekken.
4. Door middel van voorlichting stimuleren dat katten zoveel mogelijk gesteriliseerd worden.

Paarden

5. Door middel van voorlichting op onder andere de gemeentelijke website de paardenhouders wijzen op de uitgangspunten van De Sectorraad Paard.

Schuilstallen

6. Regels voor het bouwen van een schuilstal versoepelen door aanpassing van het bestemmingsplan “Buitengebied”.

Dieren- mishandeling en/of verwaarlozing

7. Meldpunten voor verwaarlozing en/of mishandeling van dieren bekend maken, onder andere door ze te vermelden op de website van de gemeente.

Dieren in het wild

8. Informatie beschikbaar stellen over hoe te handelen als er wild wordt aangereden.
9. Bekendheid geven aan het faunabeheer; hoe is dit geregeld en hoe wordt het uitgevoerd. Dit kan bijvoorbeeld op de open dagen die georganiseerd worden door staatsbosbeheer, de jagersvereniging of door het Groennetwerk.

De relatie tussen geweld bij mensen en dieren

10. - Als gemeente een actieve rol spelen in het verbinden aan elkaar en monitoren van (in eerste instantie) coördinerende, betrokken organisaties zoals dierenbescherming en (lokaal) Steunpunt Huiselijk Geweld.
- Het signaleren bevorderen door kennis in deze onder de aandacht te brengen van werkers in de praktijk via met name het Sociaal Vangnet Overleg.

Sociale minima en dierenwelzijn

11. Voorlichting over de kosten van een huisdier, en zo nodig het afraden van de aanschaf daarvan, door de Sociale Dienst Veluwerand, Maatschappelijk Werk (Steunpunt financiën en schulden), door de gemeente zelf en door het dierenasiel.
12. Bekendheid geven aan het bestaan van minima-klinieken en het huisdierziekenfonds. Ook hier ligt een taak voor SDV, maatschappelijk werk en de gemeente.

Verblijfsduur circussen

13. Onderzoeken of de verblijfsduur van circussen op het evenemententerrein aan de Parkweg verlengd kan worden. Dat is nu vastgesteld op twee dagen.

Dieren in het rampenplan

14. In samenwerking met de hulpdiensten onderzoeken of het aanbeveling verdient / noodzakelijk is het bestaande rampenplan aan te passen

Subsidies en overeenkomst

15. De overeenkomst met het dierencentrum De Ark te continueren.
16. De subsidiëring aan Stg. Dierenambulance Ermelo / Harderwijk, met in achtneming van de subsidieverordening, continueren.
17. De subsidiëring aan de Dierenweide, met in achtneming van de subsidieverordening, continueren.

7 Bronnen

7.1 Literatuur

- “Schuilstallen in het buitengebied”. Brochure van Dierenbescherming, Nederlandse Belangenvereniging van Hobbydierhouders en Landelijk Kennisnetwerk Levende Have.
- Leidraad implementatie gedragscode groenbeheer Harderwijk
- Onderzoeksrapport “Cirkel van Geweld. Verbanden tussen dierenmishandeling en huiselijk geweld” van de Universiteit Utrecht, Departement Klinische en Gezondheidspsychologie en Adsearch.
- “Huiselijk geweld en dierenmishandeling in Nederland; een verkennend onderzoek naar de relatie tussen huiselijk geweld en dierenmishandeling onder vrouwelijke slachtoffers van huiselijk geweld”, door Kadera, Universiteit Utrecht en de Hondenbescherming.
- Nota’s Dierenwelzijn van de gemeenten Den Helder, Reeuwijk en Bodegraven, Heemskerk, Emmen en Amsterdam, Stadsdeel Amsterdam-Noord

7.2 Websites

Wetgeving

wetten.overheid.nl/BWBR0009640 Flora en Faunawet
wetten.overheid.nl/BWBR0005662 Gezondheids- en welzijnswet voor dieren
wetten.overheid.nl/BWBR0005288 Burgerlijk Wetboek, Boek 5, artikel 5 + 8
wetten.overheid.nl/BWBR0009641 Natuurbeschermingswet
<http://wetten.overheid.nl/BWBR0013625> Dierentuinenbesluit
<http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/XHTMLoutput/Actueel/Harderwijk/56246.html> APV H'wijk

Algemeen

www.dierenbescherming.nl De Dierenbescherming
www.rda.nl Raad voor Dieren Aangelegenheden
www.groenkennisnet.nl Groen kennisnet
www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/dieren Informatie van de rijksoverheid
<http://edepot.wur.nl/186568> Feiten en Cijfers Gezelschapsdierensector 2012
www.vissenbescherming.nl Stg. Vissenbescherming
<http://www.groennetwerk.nl> Groennetwerk Noord-Veluwe, Apeldoorn en Achterhoek.
www.taskforce-hg-dm.nl Taskforce ‘Huiselijk geweld en dierenmishandeling’

Huisdieren

www.licg.nl Landelijk Informatie Centrum Gezelschapsdieren
www.hondenopvoeding.nl Nederlandse Vereniging voor honden -opvoeders en -instructeurs
www.hobbydierhouder.nl Nederlandse belangenvereniging van hobbydierhouders
www.preventiedierverwaarlozing.nl Vertrouwensloket Welzijn Landbouwhuisdieren
www.sectorraadpaarden.nl Stg. Sectorraad Paarden

Harderwijkse organisaties

www.dierencentrumdeark.nl Dierenverzorgingscentrum De Ark
www.dierenambulance-eh.nl Dierenambulance Ermelo Harderwijk
www.dierenweideharderwijk.nl Kinderboerderij De Dierenweide
www.hsvdesnoek.nl Hengelsport Vereniging De Snoek

Bijlage: Wettelijk kader

In deze bijlage wordt ingegaan op de wetgeving waarin dierenwelzijn is beschreven. Er wordt kort vermeld waar het in de wetten om gaat en wie ze uitvoert.

De Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren (GWWD)

Deze kaderwet, waaronder ook het Honden- en Kattenbesluit valt, is gericht op het individuele welzijn van gezelschapsdieren, landbouwhuisdieren en exotische dieren die als gezelschapsdier worden gehouden.

Artikel 36, lid 3 bevat de algemene zorgplicht voor dieren in nood. Dit houdt in dat iedereen verplicht is om aan gewonde dieren en dieren in nood hulp te bieden als dat redelijkerwijs mogelijk en zinvol is. In de praktijk beperkt zich dat voor burgers meestal tot het bellen van de dierenambulance of het brengen van het dier naar een opvangcentrum. De verplichting tot het bieden van hulp wordt daarmee aan de opvangende instantie overgedragen.

Artikel 36, lid 1 en 2 en artikel 37 stellen dat het verboden is om zonder redelijk doel of met overschrijding van wat bij zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken, de gezondheid of het welzijn van een dier te benadelen of om een dier de nodige verzorging te onthouden.

Het Rijk stelt Algemene Maatregelen van Bestuur op als de praktijk vraagt om een nadere uitwerking. Een voorbeeld daarvan is het Honden- en Kattenbesluit waarin het bedrijfsmatig houden van honden en katten wordt gereguleerd. Zo is het verplicht om bij het ministerie van EL&I registratie aan te vragen om een asiel voor honden en katten te beginnen, of om in een dierenwinkel honden of katten te verkopen. Bij registratie gelden de eisen uit het Honden- en Kattenbesluit met betrekking tot inrichting, bedrijfsvoering en deskundigheid.

De handhaving van de naleving van de GWWD wordt uitgevoerd door de inspecteurs van de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID) en de nieuwe Voedsel en Waren Autoriteit (nVWA), beide van het ministerie van EL&I. De LID houdt zich grotendeels bezig met meldingen over gezelschapsdieren en hobbymatig gehouden landbouwhuisdieren. De nVWA houdt zich bezig met klachten over commercieel/professioneel gehouden landbouwdieren. De inspecteurs zijn als buitengewoon opsporingsambtenaar bevoegd om een proces-verbaal op te maken en zo nodig dieren in beslag te nemen.

Burgerlijk Wetboek (boek 5 artikel 5 en 8): opvang van huisdieren

In deze artikelen is o.m. bepaald dat een vinder van een "zwervend" dier aangifte moet doen bij de gemeente. Na aangifte kan de vinder, met inachtneming van de welzijnswetgeving, het dier zelf in bewaring nemen en verzorgen. In andere gevallen is de gemeente verplicht een gevonden dier minimaal twee weken te (doen) bewaren en te (doen) verzorgen. Gedurende deze periode kan een eigenaar het dier weer ophalen. Als het dier niet wordt opgehaald, komt na twee weken het "eigendom" toe aan de gemeente. De gemeente doet vervolgens afstand aan een opvangcentrum (dierenasiel), opdat deze voor het dier een nieuwe eigenaar kan zoeken.

De Flora- en faunawet

Deze wet beschermt in het wild voorkomende diersoorten en plantensoorten. De Habitatrichtlijn¹, de Vogelrichtlijn² en het CITES-verdrag³ maken onderdeel uit van de Flora- en faunawet.

¹ De Habitatrichtlijn is er ten behoeve van het in stand houden van voor de Europese Unie van belang zijnde dieren- en plantensoorten en hun habitat.

² De Vogelrichtlijn ziet toe op de bescherming en beheer van alle op het grondgebied van de Europese Unie in het wild levende broed- en trekvogels en hun habitat

³ Het CITES verdrag is een overeenkomst uit 1974, inmiddels door 180 landen ondertekend, inzake de internationale handel in bedreigde soorten wilde dieren en planten.

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen die voor alle dieren geldt. De zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen mag hebben voor dieren. Naast de zorgplicht bevat de wet ook een aantal verbodsbepalingen die zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Het is niet toegestaan planten te plukken en dieren te doden, te vangen of te verstoren die onder de Flora- en faunawet vallen.

Het uitgangspunt van de Flora- en faunawet is 'Nee, tenzij'. Dit betekent dat alles wat schadelijk is voor bedreigde soorten verboden is. Van het verbod ('nee') kan alleen onder bepaalde voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken.

Op de lijst van beschermde soorten staan in het wild levende zoogdieren, vogels, reptielen en amfibieën en een aantal vissen, libellen, vlinders en plantensoorten. De diversiteit aan soorten is zo groot, dat bij alle werkzaamheden in de openbare ruimte van gemeenten, in bossen en in natuurterreinen rekening moet worden gehouden met de Flora- en Faunawet.

De Flora- en Faunawet heeft veel algemene verbodsbepalingen op handelingen die het voortbestaan van planten en dieren in gevaar kunnen brengen. Toezicht en handhaving hiervan vindt plaats door ambtenaren van de Algemene Inspectie Dienst(AID) van het Ministerie van EL&I.

Wet Dieren

Op 1 januari 2013 is de Wet Dieren ingegaan. De Wet Dieren is een raamwet. Dat betekent dat de wet zelf een beperkt aantal regels stelt en daarnaast de mogelijkheid biedt om allerlei zaken over en voor dieren te regelen in Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's) en ministeriële regelingen.

Vanaf 1 januari 2013 gaat ook een aantal van dat soort nieuwe maatregelen in: m.n.

Diergeneesmiddelen, Antibioticumbeleid, Diervoeders en Destructie. De GWWD en de regelingen die daarbij horen blijven overigens bestaan zolang deze niet via de Wet Dieren zijn overgenomen.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet stamt uit 1967, maar is in 1998 ingrijpend gewijzigd. In deze wet zijn nu de natuurbescherming van specifieke gebieden geregeld en internationale verplichtingen verwerkt.

De volgende gebieden zijn aangewezen en beschermd op grond van de wet: Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden), Beschermde Natuurmonumenten en Wetlands.

Uitvoering en toezicht vindt voornamelijk plaats door het Rijk en de Provincies.

Voorgenomen beleid: nieuwe Wet Natuurbescherming

Het kabinet wil de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet samenvoegen tot de nieuwe Wet natuurbescherming. Dit moet de regeldruk voor bedrijven en burgers verminderen.

De behandeling van het Wetsvoorstel natuurbescherming wordt naar verwachting in 2013 door de Tweede en de Eerste Kamer afgerond.

Gemeentelijke regelgeving in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV)

Regelgeving en handhaving op het gebied van dierenwelzijn zijn in principe een zaak van het Rijk. Gemeenten zijn uitsluitend bevoegd aanvullende regelgeving vast te stellen om hinder en overlast voor de burger te voorkomen en te bestrijden, de volksgezondheid te bewaken en de openbare orde te handhaven.

In de Harderwijkse APV zijn artikelen (2:57 t/m 2:62) opgenomen met als doel het beperken van overlast van honden in de openbare ruimte en overlast door gevaarlijke dieren en loslopend vee te voorkomen.

In artikel 5:33 is een beperking van het verkeer in natuurgebieden geregeld.